

ความเป็นมาของปัญหา

เป็นที่ทราบกันดีแล้วว่าประเทศไทยกับประเทศอินเดียมีความสัมพันธ์กันทางวัฒนธรรม มาแต่โบราณกาล ทั้งในเรื่องศาสนา ขนบประเพณี ภาษา และวรรณคดี อิทธิพลทางวัฒนธรรม ที่เราได้รับมานั้นมีทั้งที่ได้รับจากอินเดียโดยตรง และที่ได้รับมาโดยทางอ้อมคือผ่านประเทศอื่น เช่น ชอม มอญ ขวา มลายูมาก่อน สิ่งที่ถูกทอดทิ้งมาถึงเราย่อมถูกเปลี่ยนแปลงให้แตกต่างไป จากเดิมบ้าง ทั้งนี้เพราะอำนาจของวัฒนธรรม ลักษณะของสังคม ค่านิยม และเอกลักษณ์ของ ชาตินั้น ๆ

สำหรับในค่านววรรณคดีนั้นนับว่าอินเดียเป็นบ่อเกิดแหล่งใหญ่ของวรรณคดีไทย เราได้รับ อิทธิพลจากวรรณคดีอินเดียทั้งในค่านเนื้อเรื่อง แนวความคิด รูปแบบการประพันธ์ การถ่ายทอด- อารมณ์ และความรู้สึกนึกคิดบางประการ บุคคลที่ได้สร้างวรรณคดีไทยซึ่งมีที่มาจากวรรณคดีอินเดีย โดยเฉพาะวรรณคดีสันสกฤตมากที่สุด มีพระบาทสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า เสริฐโยโกเศศ และ นาคะประทีป เป็นต้น แก่หนังสือที่ท่านเหล่านั้นได้เขียนขึ้นนั้น แม้จะมีคุณค่าทางวรรณคดี เป็นที่รู้จัก และยกย่องกันในหมู่มุมมีความรู้ แต่ก็มีได้มีประชาชนและจับจืดจับใจคนไทยทั้งชาติ จนถึงได้ว่าเป็น วรรณคดีของมหาชนหรือของชาติดังเช่นเรื่อง "รามเกียรติ์"

รามเกียรติ์มีใช้วรรณคดีไทยโดยแท้ดังเช่นเรื่องขุนช้างขุนแผน หากแต่มีที่มาจากวรรณคดี สันสกฤตดังกล่าวนั้นแล้ว พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวผู้ทรงคนกว่าที่มาของรามเกียรติ์ เป็นคนแรก ได้ทรงสันนิษฐานว่าแหล่งที่มาของรามเกียรติ์มี 3 แหล่งคือ

- (1) จากรามายณะฉบับของคณิกาย ซึ่งเป็นของแคว้นองคราษฎร์ (เบ็งคอด)
- (2) จากวิษณุปุราณะ ได้แก่บรรดาข้อความเบ็ดเตล็ดต่าง ๆ
- (3) จากทหุมนานาฎกะ ได้แก่บรรดาเรื่องความเพ่งกาจของทหุมนาน

ส่วนวิธีการที่เรารับเข้ามานั้น ทรงอธิบายว่าดังนี้

"เรื่องพระรามาวตารนั้น ต้องเข้าใจว่าพระรามเขาเห็นเป็นเรื่องสำคัญ ไม่ผิดอะไรกับความรู้สึกของชาวเราในส่วนพระเวสสันดร เพราะฉะนั้นพราหมณ์ทุกคนที่เข้ามาในเมืองเราคงจะจำเรื่องพระรามมาได้เป็นอย่างดีอยู่แล้ว และคงจะเล่าได้โดยพิศุการ และละเอียดลออเท่ากับเรา ๆ เล่าเรื่องพระเวสสันดรนั้น ส่วนหนังสือที่เป็นต้นตำหรับนั้น บางทีก็อาจจะไม่มีมาแต่รามายณะฉบับสังสกฤตกับวิษณุปุราณะเท่านั้นก็ได้ แต่เมื่อเล่าเรื่องพระรามาวตารให้ไทยเราฟังนั้น พราหมณ์คงเล่าไปตามที่จำได้ขึ้นใจ และถ้าจะถามว่าตอนใดออกจากหนังสือเล่มใดก็น่าจะให้การไม่ถูกด้วยซ้ำ" ¹

ข้อความข้างต้นนี้ชี้ให้เห็นว่า รามเกียรติ์ของเราขอมผิดแผกจากรามายณะ เพราะมีได้รับมาด้วยวิธีการแปล หากได้มาจากการเล่าซึ่งผู้เล่านำเรื่องจากแหล่งต่าง ๆ เข้ามาผสมกัน

นอกจากนี้ หนังสือพระราชนิพนธ์ขอเกิดรามเกียรติ์ยังให้ความกระจ่างเกี่ยวกับเรื่องความแตกต่างระหว่างรามายณะกับรามเกียรติ์ในทางเนื้อเรื่องว่ามีอยู่มากแห่งซึ่งไม่ทราบแน่ชัดว่าได้มาจากไหน

ต่อจากนั้นเสฐียรโกเศศก็ได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าเรื่องรามายณะฉบับต่าง ๆ ในอินเดีย และในประเทศใกล้เคียงคือกัณฐกชาดกในมหาภารตะ ผลงานวิจัยชิ้นนี้คือหนังสือ "อุปกรณรามเกียรติ์" ซึ่งให้ความรู้เรื่องรามายณะที่ละเอียดและกว้างขวางยิ่งขึ้น กล่าวคือทำให้เราแลเห็นเค้าว่าส่วนที่รามเกียรติ์ต่างไปจากรามายณะสันสกฤตนั้นไปพ้องกับรามายณะฉบับใดบ้าง

นอกจากหนังสือ "อุปกรณรามเกียรติ์" แล้ว เสฐียรโกเศศ ยังได้รวมแรงกับนาคะประทีปรวบรวมหนังสือ "ชุมนุมเรื่องพระรามภาคที่ 1" ซึ่งให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่อง ทศรถชาดก อัทธกะรามายณะ หูทองคท มหิราพณ์ป่าดา และมยิดิราวณิกไต ส่วนอีกเรื่องหนึ่งคือ "ประชุมเรื่องพระราม ภาค 2" ได้แก่เรื่องพระรามมะลาญ

¹พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, ขอเกิดรามเกียรติ์, (พระนคร : ศิลปาบรรณาคาร, 2504), หน้า 1019.

ส่วน "สมญาภิธานรามเกียรติ์" นั้นเป็นผลงานของนาคะประทีป เป็นหนังสือคู่มือค้นหาเกี่ยวกับเรื่องรามเกียรติ์

นักปราชญ์ของไทยอีกท่านหนึ่งคือ พระวรวงศ์เธอกรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากร พระองค์ทรงสันนิษฐานทางเดิมของเรื่องพระรามที่เข้ามายังเมืองไทยไว้ในหนังสือ "เรื่องพระราม" โดยทรงสนับสนุนข้อสันนิษฐานของ ดร. สตุทเตอร์ไฮม (Dr. Stutterheim) นักปราชญ์ทางโบราณคดีชาวสวิสชาติว่า

"นิทานพระรามที่แพร่หลายอยู่ในอินโดนีเซีย ชวา มลายู ไทย เขมร ฯลฯ โดยมากเห็นจะไม่ได้มาจากรามายณะของวาตมีถิ หากมีต้นตออันเก่ากว่านั้นขึ้นไป" ¹

สรุปความได้ว่า กรมหมื่นพิทยลาภฯ ทรงเชื่อแนวรามเกียรติ์ไม่ได้มาจากรามายณะของวาตมีถิโดยตรง

จากผลงานศึกษาคุณค่าของนักปราชญ์ไทยดังกล่าวมานี้แสดงให้เห็นว่า เรื่องรามเกียรติ์และรามายณะ เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของนักศึกษาวรรณคดีหลายท่าน เพราะเรื่องทั้งสองนี้มีปัญหาและแง่มุมให้ศึกษาคุณค่าได้มากมาย ผู้วิจัยได้อางงานของท่านเหล่านั้นด้วยความรู้สึกสนใจอย่างยิ่ง เพราะเรื่องรามเกียรติ์แม้จะทราบกันอยู่ว่ามีกำเนิดจากรามายณะก็ตาม แต่รามเกียรติ์กับรามายณะก็มีข้อความบางตอน ตลอดจนชื่อบุคคลในเรื่องต่างกันไม่น้อย ปัญหาที่ว่า รามเกียรติ์ของเรามีชื่อนิคแตกต่างจากรามายณะวาตมีถิอยู่มาก นี้เป็นปัญหาที่ผู้วิจัยมีความสนใจเป็นพิเศษ จึงใคร่ศึกษารามายณะวาตมีถิ และรามเกียรติ์ฉบับสมบูรณ์ของไทยดูอย่างละเอียด

¹กรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากร [พระองค์เจ้าธานีวินิต], เรื่องพระราม (พระนคร : ศิลปากร, 2514), หน้า 94 (พิมพ์เป็นที่ระลึกในงานนิทรรศการพระราชนิพนธ์รามเกียรติ์ ณ หอสมุดแห่งชาติ วันที่ 20 - 28 กันยายน พ.ศ. 2514)

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ผู้วิจัยวางจุดมุ่งหมายสำคัญไว้ 3 ประการคือ

- (1) เพื่อศึกษารามายณะของวาลมิกิ และรามเกียรติ์พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 1
อย่างละเอียด
- (2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรามายณะของวาลมิกิ และรามเกียรติ์พระราชนิพนธ์
ในรัชกาลที่ 1 ทั้งในด้านเนื้อเรื่อง ตัวละคร และสาระสำคัญ
- (3) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับลักษณะของอิทธิพลที่รามายณะและรามเกียรติ์มีต่อสังคม และ
วัฒนธรรมไทย

ขอบเขตของการวิจัย

- (1) จะศึกษารามายณะของวาลมิกิในด้านต่อไปนี้คือ
 - ความสำคัญของรามายณะที่มีต่อชาวฮินดู
 - ที่มาของรามายณะ
 - กำเนิดและความมุ่งหมายของการแต่งรามายณะ
 - สมัยที่แต่งรามายณะ
 - รูปแบบของการประพันธ์
 - เรื่องย่อ
- (2) จะศึกษารามเกียรติ์พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 1 ในด้านต่อไปนี้
 - บ่อเกิดและทางที่มาของนิทานพระรามในเมืองไทย
 - ความมุ่งหมายของการแต่งรามเกียรติ์พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 1
 - รูปแบบของการประพันธ์
 - เรื่องย่อ
- (3) จะค้นหาส่วนที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกัน และส่วนที่แตกต่างกันในวรรณคดี
ทั้งสองเรื่องนี้

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

(1) ประโยชน์ในทางวรรณคดี ผู้วิจัยคาดว่างานวิจัยนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ในทางการเรียน การสอนวรรณคดีเป็นสำคัญ กล่าวคือทำให้เราแลเห็นความสัมพันธ์ระหว่างวรรณคดีอินเดีย และวรรณคดีไทย

(2) ประโยชน์ในทางวัฒนธรรม คงจะทำให้เรามองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมอินเดีย และวัฒนธรรมไทย

(3) ประโยชน์ในทางการวิจัย แม้งานวิจัยนี้จะไม่สมบูรณ์นัก แต่ก็คงพอเป็นแนวทางหรือทำให้เกิดแนวคิดบางประการแก่ผู้ที่จะทำงานวิจัยทางวรรณคดีต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

(1) กำหนดขอบเขต และวางเค้าโครงเรื่อง

(2) รวบรวมหนังสือ หรือเอกสารที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย

(3) อ่านผลงานคนคว้าวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรามายณะ และรามเกียรติ์

(4) อ่านเรื่องรามายณะของวาลมิกิ และรามเกียรติ์พระราชนิพนธ์ในรัชกาล

ที่ 1 โดยละเอียด

(5) นำข้อมูลที่ได้อ่านมาเรียบเรียง พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็น

ประกอบตามควร

(6) สรุปผลการวิจัย

อนึ่งข้อมูลที่ เป็นภาษาอังกฤษ ได้แปลโดยวิธีแปลเอาความ มิได้แปลทุกคำ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย